

Nihilistisk ekstremisme

Introduktion

Dette materiale handler om nihilistisk ekstremisme og er udarbejdet i et samarbejde mellem Center mot våldsbejakande extremism (CVE) i Sverige og Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme (CDE) i Danmark. Materialet henvender sig til fagprofessionelle, der arbejder med forebyggelse af ekstremisme, og giver en grundlæggende viden om nihilistisk ekstremisme såvel som et overblik over bekymringstegn og de værktøjer, der er til rådighed i det forebyggende arbejde. På sidste side i materialet findes også en case-øvelse. Casen er fiktiv, men den er baseret på velkendte sager fra det nihilistiske ekstremistiske miljø. Formålet med materialet er at tilbyde fagprofessionelle inden for området et konkret indblik i en nyere ekstremismeform og mulighed for at anvende materialets viden i et case-arbejde.

CDE er et nationalt center i Danmark, der som en del af Udlændingestyrelsen hører under Udlændinge- og Integrationsministeriet. CDE's formål er blandt andet at dokumentere og forebygge ekstremisme i Danmark – nationalt, lokalt og online. CDE bidrager med viden på området og monitorerer ekstremistiske miljøer i Danmark, herunder disse miljøers tilstedeværelse online. CDE tilbyder også rådgivning i forbindelse med beredskabsplaner, handlingsplaner, lokale udfordringer mv. og opkvalificerer fagprofessionelle, der arbejder med forebyggelse af ekstremisme.

CVE er et nationalt center under den svenske myndighed Brottsförebyggande rådet (Brå). CVE udvikler videnbaset og tværsektoriel forebyggelse af voldelig ekstremisme på nationalt, regionalt og lokalt niveau. Dette sker blandt andet ved at yde behovstilpasset støtte til lokale aktører, fungere som et viden-center og bidrage til at skabe en højere grad af effektivitet og koordinering i de forebyggende indsatser. I sidste ende har aktiviteten til formål at forebygge ideologisk motiveret kriminalitet og terrorisme.

Hvad er nihilistisk ekstremisme?

Nihilistisk ekstremisme er et relativt nyt begreb, og det forebyggende arbejde har indtil nu kun haft begrænset fokus på fænomenet. Netværk knyttet til nihilistisk ekstremisme er imidlertid blevet mere udbredt i løbet af de seneste år, og fænomenet har fået øget opmærksomhed på grund af netværkenes yderst voldsforherligende karakter og målrettede online-rekruttering af især børn og unge. Her følger en beskrivelse af, hvad nihilistisk ekstremisme er, og hvad der mere specifikt kendetegner onlinenetværk knyttet til nihilistisk ekstremisme.

Nihilistisk ekstremisme (NE) er en samlebetegnelse for voldsfascinerede fællesskaber, der overvejende findes online. NE-fællesskaber er drevet af en blanding af personlige og ideologiske motiver, og tager som regel afsæt i et verdenssyn inspireret af nihilisme, dvs. opfattelsen af at tilværelsen er meningsløs, og misantropi, dvs. had mod menneskeheden. NE-fællesskaber indeholder også ofte en accelerationisme, dvs. ideen om, at man derfor bør fremtvinge et samfundsmæssigt sammenbrud. Her anses ekstreme handlinger og vold – både rettet mod én selv og mod andre – som en legitim udvej eller ligefrem en nødvendig handling. NE-indhold er eksempelvis voldelige og/eller blodige billeder, videoer, lydfiler m.m. eller indhold, der hylder eller normaliserer selvskade.

Begrebsmæssige forskelle mellem Sverige og Danmark

Nihilistisk ekstremisme har ikke nogen ensartet international definition. Betegnelsen varierer lande imellem men henviser det til de samme typer netværk og verdensopfattelser.

I Sverige bruges udtrykket voldelig misantropi. Det fremhæver den ekstremistiske vold forbundet med et generelt had mod menneskeheden.

I Danmark bruges udtrykket nihilistisk ekstremisme til at beskrive det samme fænomen. Her fremhæves i stedet den ekstremistiske vold forbundet med opfattelsen af, at alting er meningsløst.

Vold i nihilistiske ekstremistiske netværk

Online-netværket omkring nihilistisk ekstremisme består af flere forskellige grupper med specifikke fokusområder såvel som egne gruppenavne, -tegn og -symboler. Fælles for grupperne er, at de deler store mængder af ekstremt voldeligt materiale online.

Voldsmaterialet kan bestå af filmede volds- eller seksuelle handlinger med henblik på afpresning – også kendt som '*extortion*'. Det kan også handle om live-transmitterede angreb på tilfældigt udvalgte ofre og overgreb mod børn. Visse individer inden for netværkene begår også seksuelle overgreb online ved at manipulere, presse eller afpresse børn og andre til at deltage i eller udføre seksuelle handlinger via digitale medier.

Den store mængde af voldsmateriale kan potentielt skabe en normalisering af vold. Det kan betyde, at følgere gradvist tiltrækkes af eller aktivt opsøger online-materiale af grovere karakter, og at tærsklen for selv at begå vold sænkes.

Nihilistiske ekstremistiske netværk kan være drevet af enkeltpersoner, men de kan også være større anonyme netværk uden central ledelse eller struktur. Nihilistiske ekstremistiske netværk er ofte transnationale og samler børn og unge på tværs af landegrænser. Voldsdyrkelsen i de digitale fællesskaber kan brede sig til også at omfatte voldelige overfald, afpresning og seksuelle overgreb i fysiske fællesskaber. Visse grupper inden for netværkene er blevet klassificeret som terrororganisationer i flere lande.

Hvad er vejene ind i nihilistiske ekstremistiske netværk?

Inden for nihilistiske ekstremistiske netværk ses der som nævnt en stærk forbindelse til accelerationisme, der er en voldelig højreekstrem strategi til at fremskynde et kollaps af den eksisterende demokratiske samfundsorden. I modsætning til accelerationistiske netværk har nihilistiske ekstremistiske netværk ikke et klart mål for, hvordan samfundet skal opbygges efter sammenbruddet.

Ideologi spiller en rolle i nihilistiske ekstremistiske netværk, men den er oftest sekundær. Netværkene er ikke homogene og deler ikke én enkelt ideologi. Der forekommer ofte elementer af nihilisme, misantropi, misogyni, satanisme og i visse tilfælde også højreekstremisme.

En central del af netværkenes aktivitet er at opnå status. Det sker på forskellige måder, men udgangspunktet er, at grovere forbrydelser giver højere status. Al kriminalitet dokumenteres og deles online, så individerne kan opnå status.

Vejene ind i nihilistiske ekstremistiske netværk er oftere personlige end ideologiske.

Engagementet kan skyldes tvang fra andre i netværket eller negative personlige oplevelser som eksempelvis oplevet uretfærdighed, ensomhed eller en længsel efter at høre til. Men det kan også være drevet af et ønske om fællesskab og identitet, hvor netværkene tilbyder en følelse af samhørighed, og kan ende med at erstatte andre sunde relationer og fællesskaber. Individene kan også opleve en følelse af stærke venskaber, selvom venskabet er betinget af kriminelle handlinger eller selvskade. Det kan i sidste ende føre til en form for følelsesmæssig afpresning.

Hvad er nihilistiske ekstremistiske netværks rekrutteringsstrategi?

Nihilistiske ekstremistiske netværk retter sig især mod børn og unge, der har forskellige former for sårbarhed, for eksempel personer med psykiske lidelser eller diagnoser, selvskadende adfærd eller et meget begrænset socialt netværk. Flere af netværkene er stærkt tilstede på de digitale platforme, som især børn og unge bruger, med det formål at rekruttere herfra. Både dem, der begår kriminelle handlinger eller selvskade, og dem, der bliver udsat for dem, er i vid udstrækning børn og unge.

Forbindelsen mellem offer og gerningsmand er kompleks inden for netværkene. Mange af dem, der begår forbrydelser, er eller har selv været udsat for forskellige former for overgreb og afpresning - og de kan dermed være både offer og gerningsperson.

De fleste bliver *groomet* ind i grupperne. Grooming betyder, at gerningsmanden opbygger et venskab eller et kærlighedsforhold til sit offer og derefter udnytter forholdet til at få ofret til at dele enten nøgenbilleder, personlige oplysninger, billeder af selvskade eller vinde offerets tillid. Både tilliden og det delte materiale kan derefter udnyttes til at afpresse offeret til at udføre grovere selvskade, begå forbrydelser mod andre eller groome flere børn. Afpresningen kan blandt andet ske gennem trusler om at lække personoplysninger (*doxxing*) eller trusler om at sprede nøgenbilleder (*sextortion*). Afpresningen kan også ske ved trusler om at skade familien eller trusler om at blive udelukket fra netværket.

I dele af netværket spredes der meget overgrebsmateriale – sjældent på grund af seksuel nydelse, men oftere med det formål at bytte sig til nyt materiale, opnå status eller bevise, at man ikke er en myndighedsperson. I de forskellige grupper er visse fremgangsmåder mere populære end andre. Nogle fokuserer på det mere cyberrelaterede kriminelle handlinger som hacking, andre på afpresning og overgrebsmateriale eller voldelige overfald.

Bekymringstegn og anbefalinger

Bekymringstegn på involvering i nihilistiske netværk er ofte de samme som ved andre former for ekstremisme. Anbefalinger til det forebyggende arbejde er også de samme som ved andre former for ekstremisme. Se generelle bekymringstegn [her](#) og anbefalinger til det forebyggende arbejde [her](#).

Her finder du eksempler på mere specifikke bekymringstegn og anbefalinger vedrørende nihilistisk ekstremisme. Yderligere vejledning til identificering af bekymringstegn såvel som anbefalinger til det forebyggende arbejde findes også i CDE's vurderingsværktøj og CVE's metodestøtte:

[CDE's vurderingsværktøj til bekymringer om ekstremisme](#)

[Metodestøtte – styrkelse af det forebyggende arbejde mod voldelig ekstremisme](#)

Tegn og adfærd, man skal være opmærksom på

Eksempler på adfærd, der kan, men ikke nødvendigvis behøver at indebære en forbindelse til nihilistiske ekstremistiske netværk:

- Selvskade med indridsede tegn, symboler og gruppe- og aliasnavne fra nihilistisk ekstremistiske netværk. Dette kan også vise sig ved, at personen bærer mere tildækkende tøj eller har sårbandager på.
- Dyrplageri i personens omgivelser, hvor dyr i nærområdet kommer til skade, forsvinder eller dør. Et andet tegn kan være adfærdsændringer hos familiens kæledyr.
- Øget og hemmelighedsfuld aktivitet på nettet. Fravær i skolen og tilbagetrækning fra tidligere fællesskaber, venner og/eller familie.
- Pludselig fascination af våben (herunder værktøj), jagt, seriemordere, skoleangreb og 'true-crime'. Det kan omfatte fascination af voldeligt online-indhold/gaming/film, vold mod søskende samt optagethed af symboler knyttet til eksempelvis satanisme, nazisme og okkulte miljøer.

Vigtigt at være opmærksom på som fagprofessionel forebygger

I det forebyggende arbejde er det vigtigt at etablere en tillidsfuld relation til den, som bekymringen handler om, og derigennem skabe mulighed for en åben, ikke-fordømmende samtale.

Mange unge, der er endt i voldelige, nihilistiske netværk, oplever en mangel på fællesskab uden for grupperne. For at kunne arbejde forebyggende er det nødvendigt at have et systematisk blik for bekymringstegn og -adfærd såvel som hvilke beskyttende faktorer, der eventuelt kan styrkes, både hos det enkelte individ og på et overordnet niveau. Almindelige beskyttende faktorer er trygge relationer, i eller uden for familien, og en velfungerende skolegang.

De, der befinder sig eller har befundet sig i disse miljøer, er ofte stærkt traumatiserede, og der er en stor sandsynlighed for, at de også er blevet udsat for eller selv har udført kriminalitet. Som fagprofessionel er det vigtigt at være opmærksom på, at de unge i risiko både kan være ofre og gerningspersoner på samme tid.

I nogle af netværkene bruges filmede seksuelle overgreb eller andet seksuelt indhold som eksempel som et afpresningsredskab til at ofret fastholdes i et skadeligt miljø eller selv udfører andre eller lignende kriminelle handlinger. Det er derfor vigtigt at holde øje med adfærdsændringer, der kan være forbundet med seksuelle overgreb – både for at de, der er blevet udsat for overgreb, kan modtage hjælp rettidigt, og for at undgå, at de udsætter andre for kriminalitet. Både drenge, piger og ikke-binære kan blive udsat for og udsætte andre for kriminalitet i disse miljøer.

Nihilistisk ekstremisme

Case-øvelse

Introduktion til casearbejde

Denne case-øvelse er tænkt som et supplement til det materiale om nihilistisk ekstremisme, der er udarbejdet i samarbejde mellem Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme (CDE) og Center mot våldsbejakande extremism (CVE). Læs gerne materialet om nihilistisk ekstremisme først. Case-øvelsen kan med fordel også understøttes af [CDEs vurderingsværktøj](#).

Den specifikke case i øvelsen er fiktiv, men den er baseret på CDE's og CVE's kendskab til sager omhandlende nihilistiske ekstremistiske miljøer. Tanken er, at I som fagprofessionelle, der arbejder med forebyggelse af ekstremisme, kan læse materialet sammen og diskutere casen og de spørgsmål, den indeholder. Arbejdet med casen giver jer mulighed for at reflektere over jeres samarbejde og de beredskabsplaner, I allerede har eller måske har behov for at udvikle. Det, I diskuterer og kommer frem til i denne øvelse, gælder ikke udelukkende for netværk knyttet til nihilistisk ekstremisme men kan potentielt også anvendes på andre ekstremistiske miljøer.

Case

Kim er 13 år og går i en kommunal folkeskole. Han bor hos sin far, der ofte er væk på forretningsrejser. Kim har ikke mange venner og holder sig meget for sig selv, men han har en hund, som han er meget knyttet til.

Kim føler sig ofte ensom og bliver let vred. Lærerne på skolen mistænker, at Kim har en neurodivergent diagnose, og lærerne foreslår, at der i samarbejde med forældrene iværksættes en udredning. Der bliver imidlertid ikke handlet på opgaven.

I skolen får Kim generelt gode karakterer og har en stor almen viden. Kim er ofte engageret i timerne og kan godt lide at læse samfundsrelevante bøger og analysere indholdet. Pædagoger på skolen forsøger at introducere ham til forskellige sportsaktiviteter efter skole, men det lykkes ikke at fastholde Kims interesse.

Både Kims far og lærerne på skolen bemærker, at Kim begynder at isolere sig mere og mere, og Kim sidder meget foran computeren eller med mobiltelefonen. Kims karakterer er også blevet dårligere på det seneste, og han er blevet mere stille i timerne. Kim fortæller en lærer, at han ofte føler sig ensom, da faren er meget væk, men at han har fundet venner online, især på spilplatformen Roblox. Kims far har bemærket, at familiens hund virker bange for Kim, og imens de engang var uadskillelige, leger og kæler de ikke længere.

En lærer opdager, at Kims notesbøger er fulde af "kruseduller", hvor noget ligner tal og symboler. Læreren ved ikke helt, hvad det betyder, men det får ham til at tænke på satanisme og nazisme. Læreren spørger Kim, hvad det betyder, og Kim svarer, at det bare er tidsfordriv, der ikke betyder noget særligt. Både faren og Kims lærer har bemærket, at Kim oftere og oftere går med langærmede trøjer, og på et tidspunkt fik idrætslæreren øje på nogle snitsår på Kims arm, der også lignede tal og symboler.

Kim bruger et stadig grovere sprog og taler ofte optaget om voldshandlinger, der er sket rundt omkring i verden. Kims far fortæller også, at Kim giver udtryk for, at det ikke er nogen mening med livet, og at alle omkring ham er onde og dårlige mennesker.

Spørgsmål til drøftelse

- Er I bekymrede for Kim? I så fald, hvad bekymrer jer?
- Hvilke beskyttende faktorer er til stede i casen omkring Kim.
- Hvordan handler I? Hvem gør hvad? Hvilke tiltag iværksættes?
- Hvem kontakter I? Har I brug for at kontakte hotlinjen? Eller rækker I ud til det lokale infohus?

Links og kontaktoplysninger

[Nyttige links til værktøjer, der kan støtte dig i dit arbejde, yderligere læsning, metodestøtte og vurderingsværktøjer \(Linktree\)](#)

Scan QR-koden for at komme til ressourcer til forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings.

Hvis du har bekymringer om ekstremisme vedrørende en person i Danmark, kan du række ud her:

Den Nationale Hotline mod Radikalisering
Telefon: +45 41 74 90 90

Hvis du har brug for viden og rådgivning om ekstremisme, kan du læse mere her:

Center for Dokumentation og Indsats mod Ekstremisme
www.stopekstremisme.dk

Hvis du har bekymringer om ekstremisme vedrørende en person i Sverige, skal du kontakte CVE.

Hjemmeside: www.cve.se

E-mail: info@cve.se

Hjælpelinje: 08-527 44 290

Mandag og onsdag-fredag: 09.00-16.00; Tirsdag: 12.00-16.00